

L'Alcaldessa de Barcelona

Ferrer i Guàrdia

Com a alcaldessa us dono la benvinguda a la muntanya de Montjuïc, en aquesta ciutat dels prodigis, a vosaltres dones i homes lliures que avui ens trobem aquí per recordar Ferrer i Guàrdia.

Ferrer i Guàrdia, el conec de fa molts anys, cosa que no crec que sigui tan habitual, malauradament, en la nostra societat. El conec des de molt molt joveneta i per això ara també em costa més, segurament, parlar aquí. El conec gràcies a Vicenç Molina, que va ser el meu mestre en el sentit ampli i vital de la paraula, però també literal, mestre d'història amb qui vaig aprendre moltíssim, molt més que història. Això, segurament, té a veure amb el fet que avui sigui aquí. A més, el Vicenç Molina és una de les ànimes que ha tirat endavant la Fundació Ferrer i Guàrdia, conjuntament amb el Joan Francesc Pont i altres amics i amigues que sou avui aquí. Així, que jo tinguéssim un mestre, com el Vicenç, que seguia els ensenyaments i la inspiració de Ferrer i Guàrdia, segurament hi té a veure. De fet, no només hi té veure el Vicenç, ja que abans que jo fos alumna d'ell, també en vaig ser d'una de les primeres escoles públiques després de la Transició, gràcies a la lluita de les mestres valentes. També vaig ser alumna de l'Àngels Garriga seguidora de la tradició de l'escola moderna. Així que m'agradaria saludar aquí també les companyes de la Rosa Sensat i la seva extraordinària feina de què totes som deutores. Així doncs, que fos alumna de l'Àngels Garriga, que fos alumna del Vicenç Molina, segurament hi té a veure. Això combinat amb la ciutat de Barcelona que no és qualsevol ciutat, que és la Rosa de Foc, que és la ciutat dels prodigis, doncs segurament tot això i moltes altres coses i moltes altres persones, hi tenen bastant a veure amb el fet que una dona com jo —parafraçant a la també mestra Maria Mercè Marçal— tres voltes rebel, dona, d'origen popular i catalana, pugui arribar a ser alcaldessa d'aquesta ciutat. Segurament tot això hi té molt a veure amb el fet que avui jo sigui aquí com a alcaldessa.

Així que avui només tinc paraules d'agraïment per a totes aquestes persones que tant ens heu ensenyat. Ens heu ajudat a viure millor, a buscar una bona vida, no només individual, sinó també col·lectiva, i ens heu guiat en aquest gran aprenentatge sobre el fet que si hi ha infelicitat, si hi ha injustícia és gairebé impossible ser una persona lliure i conscient i alhora feliç. Per tant, la recerca de la felicitat i de la bona vida ha de ser necessàriament, sí, individual, però també col·lectiva.

És veritat que és estrany, que essent un record de Ferrer i Guàrdia siguem en un monument que recorda una cosa terrible com és l'afusellament. Com deia molt bé el Vicenç, segurament Ferrer i Guàrdia no volia recórrer als morts, però som aquí per recordar i reafirmar la vida, per recordar-ne l'experiència, la trajectòria, l'aprenentatge, els valors que com altres dones i homes van defensar. Encara que no ens agrada la mort —perquè som sempre aquí, a tot arreu, a dins i fora de les institucions per afirmar la vida, i la bona vida, la vida digna— la mort també pot tenir diferents significats: pot ser senyal de derrota, de renúncia, de silenci o pot tenir altres significats com crec que té la mort de Ferrer i Guàrdia.

Ada Colau Ballano

L'Alcaldessa de Barcelona

Sòcrates a través de Plató feia una interessant reflexió a través d'una tècnica que està a l'origen de la nostra civilització i de la democràcia que avui encara perseguim — aquesta democràcia que tenim formal, però que no és encara del tot real o no tant com ens agradaria—, una tècnica en què també es basa el procés continu d'aprenentatge del mètode de Ferrer i Guàrdia: el diàleg, la crítica, l'esperit crític. Doncs, a través del diàleg crític i la interrogació crítica, deia Sòcrates que és millor ser víctima de les injustícies que cometre-les, i que no volem súbdits, però que en tot cas, és preferible ser súbdit d'un tirà que no pas ser un tirà. Crec que això té molt a veure amb la mort de Ferrer i Guàrdia. Deia també Kant, un altre filòsof, que ens ha ensenyat a ser més lliures, com tants altres, que hi ha un món excepcional que fa que els homes i les dones es neguin a perdre per amor a la vida; ens neguem a perdre allò que fa la vida digna de ser viscuda i això també té molt a veure amb la vida i la mort de Ferrer i Guàrdia i de Companys, el qual recordarem també demà i demà passat en el 75 aniversari del darrer afusellament. Esperem que això no sigui una premonició de com acabarem els presents. Estem recordant molts afusellaments, però insisteixo que som aquí per recordar, reafirmar i defensar sobretot la vida i la vida digna.

De fet també deia Giner de los Ríos que l'escola ha de servir per la vida. Sembla una frase senzilla, però no n'és tant. En les darreres dècades en la societat en general i des del poder no se'ns ha ensenyat tant així; si ens haguessin ensenyat així, segurament les coses serien avui bastant diferents. L'escola ha de servir per la vida i la política. Tota activitat humana i, sens dubte, les institucions democràtiques han de servir sobretot abans que res i sense excuses per defensar la vida digna.

Sobre Ferrer i Guàrdia s'han dit moltes coses, la Fundació ho ha escrit tot, així que jo ara no he de glossar la seva vida. Però sí que hem de recordar per què ens importa, quins són els valors que avui ens donen força i ens empenyen cap endavant: el republicanisme, el laïcisme, l'ètica humanista, la pedagogia crítica. Una pedagogia integral, racionalista, antiautoritària, sobretot aquella que no reconeix veritats absolutes, que lluita contra l'adoctrinament i la propaganda —mals que avui també tenim a la nostra societat— i que sobretot promou i educa en la capacitat crítica, en qüestionar allò que tenim per anhelar alguna cosa millor. Perquè segurament una de les pitjors coses que ens han passat en les darreres dècades és que ens hagin intentat instal·lar, des de les esferes del poder que es pretén absolut, la idea del pensament únic. Més enllà d'agressions físiques, més enllà de retallades de drets, segurament el pitjor que ens podien fer és instal·lar-nos la idea del pensament únic, perquè així segur que la societat no podria avançar cap als ideals republicans d'igualtat, de llibertat i de fraternitat.

Però contra aquest pensament únic, sempre hi ha resistents, sempre hi ha dones i homes lliures que mantenen en la vida quotidiana aquesta lluita. Nosaltres ara com a institució democràtica hem d'estar al servei d'aquests valors republicans, que són els anhels democràtics, els anhels de drets humans, posar les persones en el centre de totes les prioritats sense excuses.

Nosaltres som un humil govern amb persones que entren per primera vegada a la institució, però ho fem amb tota la convicció, amb tot el compromís, amb tota l'ambició

Ada Colau Ballano

L'Alcaldessa de Barcelona

que ens empeny també des de la ciutadania. Sabem que som una peça més, mai cometríem l'arrogància de pensar que som els millors ni els que millor podem fer les coses. Som molt conscients que fer de Barcelona una ciutat més justa, més democràtica i més lliure només pot ser un projecte real, un projecte concret, si efectivament és un projecte compartit pel conjunt de la societat dins o fora de les institucions. Però evidentment també si ens creiem el llegat de Ferrer i Guàrdia i de totes les dones i homes que l'han transmès i l'han practicat, hem de fer coses concretes. Humilment, si parlem de l'àmbit de la pedagogia estem davant d'una situació de retallades, d'intent de desmuntar els serveis públics des del govern absolutista del PP que recorda temps passats, però també dels governs catalans de CiU que han intentat retallar i desmuntar serveis bàsics com l'educació pública i de qualitat. Per tant, tenim una tasca molt concreta en el present: des de dins i des de fora de la institució no permetre aquest saqueig i aquest desmuntatge de l'educació, d'aquest model, que tant ens ha costat i que ens enorgulleix, d'educació pública, laica, catalana de qualitat i democràtica.

A Barcelona, per exemple, només arribar al govern vam aturar la privatització de la gestió d'escoles bressol que havia començat el govern de CiU. Crec que això era una obligació que teníem i a la qual ens havíem compromès i, encara que no era fàcil legalment, vam trobar la manera de fer-ho perquè per això la ciutadania ens havia posat allà. Practicant en el laïcisme, vam fer una cosa que ens semblava de justícia i que trigava massa: separar les confessions religioses, sempre legítimes, de les institucions que volem republicanes laiques, que volem que ens representin a tots i a totes. Així, vam treure per primera vegada la missa de la Mercè del programa de les Festes de la Mercè, convidant que tothom que volgués hi pogués anar a títol individual, però convidant que el govern municipal no hi assistís. Potser poden semblar petits gestos, però realment també hem après que la història es fa de petits gestos i que les grans transformacions es fan a la vida quotidiana i en els canvis culturals, molt més que en les grans decisions que després passen a les pàgines dels llibres d'història. I com que som molt conscients que la història real es fa en la vida quotidiana i en valors que defensem i practiquem en el dia a dia, doncs humilment, com deia, aquest govern intentarà estar a l'alçada d'aquest llegat.

En memòria sobretot de la vida de Ferrer i Guàrdia, volem fer de Barcelona una ciutat que no sigui de súbdits, ni una ciutat de clients. Volem que Barcelona sigui una ciutat de ciutadanes i ciutadans lliures, iguals i fraterns. Que necessitem més pedagogs que mai, que necessitem valoritzar l'educació pública dels nostres infants i que necessitem donar-los la veu, en honor d'aquesta tradició de l'escola moderna, als mateixos infants. Ells són subjectes autònoms de ple dret que també han de poder participar, han de ser coautors i corresponsables de l'educació i dels valors que vulguem per a la nostra ciutat. Els hem d'escoltar perquè només així podem aconseguir les dones i els homes lliurepensadors que volem per a la nostra ciutat del futur.

Els properes dies recordarem també l'afusellament del President Companys, avui recordem l'afusellament de Ferrer i Guàrdia. Crec que el seu record mereix que cridem: Visca la República i Visca l'Escola Moderna!

Ada Colau Ballano

L'Alcaldesa de Barcelona

Ada Colau Ballano

Pl. de Sant Jaume, 1 08002 Barcelona
www.barcelona.cat